

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่ประเทศชาติจะพัฒนาไปด้วยดีทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นส่วนประกอบ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับความเป็นพลเมืองดี ซึ่งมีส่วนเกื้อกูลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ¹ การที่จะให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยหลักสูตร เป็นแม่บทของการจัดการศึกษา

จากการศึกษาประวัติการจัดการศึกษาของไทยในอดีต พบว่าการจัดการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ² นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา หลักสูตรแต่ละฉบับได้แสดงความมุ่งหมายที่จะสร้างคนให้เป็นประชาธิปไตยตลอดมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลก็ยังคงมีความต้องการที่จะสร้างคนให้มีคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย โดยได้แสดงเจตจำนงไว้อย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 ว่า

¹ วิชัย ราษฎร์ศิริ, การประถมศึกษา, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 1.

² คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 3.

"... เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม และมีวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย..."¹ และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเด็กให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย โดยฝึกให้เด็กรู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย คือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายและวัฒนธรรมอันดี รู้จักรักษาสาธารณสมบัติ และสงวนทรัพย์สินของประชาชาติ มีความขยัน อดทนในการทำงาน นิยมยกย่องคนที่ประกอบอาชีพโดยสุจริต รู้จักประหยัด รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความกตเวทิตา เริ่มสร้างสรรค มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์²

เมื่อเวลาผ่านไป สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรประถมศึกษาชั้นใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากได้มีการวิจัยพบว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีข้อบกพร่องหลายอย่าง เช่น เนื้อหาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ประมวลการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นอีกทั้งหลักสูตรได้กำหนดความมุ่งหมายไว้กว้างขวางไม่เหมาะสมกับลักษณะของคนไทย การให้ความรู้ที่มุ่งจะให้รายละเอียดมากเกินไป ทั้งๆ ที่ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากและข้อบกพร่องอีกอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือ ครูไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนได้ผลดี เพราะว่า

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503, รายงานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2513. (กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ), หน้า 1.

² กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 1 -3.

หลักสูตร เขียนไว้ไม่ชัดเจน¹ นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อให้ใกล้เคียงหลักสูตรที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ รัฐมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข² คุณสมบัติของเด็กไทยที่กล่าวถึงในแผนการศึกษาของชาติ มีปรากฏให้เห็นเด่นชัดอีกครั้งหนึ่งในความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เน้นการฝึกฝนให้เด็กมีความเสียสละ มีวินัย ความซื่อตรง ความอดทน มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสำนึกในความเป็นไท เคารพสิทธิหน้าที่และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย³

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้เน้นการเรียนการสอนที่ยึดเอาผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้นครูจะจัดกิจกรรมการสอนเป็นหลายลักษณะ แทนที่จะเป็นการบอกหรืออธิบายให้ผู้เรียนฟังแต่อย่างเดียว

¹สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า เรื่องเด็ก, รายงานการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือระหว่างสถาบัน ระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้า เรื่องเด็กกับกรมสามัญศึกษา 2506 - 2508 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2509), หน้า 21 -45.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, 2520), หน้า 1.

³กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 10.

เมื่อได้ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 และ 2521 แล้ว จะเห็นว่า มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกคนใหม่คุณลักษณะประชาธิปไตยทั้ง 2 หลักสูตร แต่จะมีความแตกต่างกันบ้างในด้านการจัดเนื้อหาของบทเรียน และวิธีการเรียนการสอนเท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาความแตกต่างในเรื่องความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรนี้ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดรวบยอดเรื่องการเมืองดี ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยมาก่อนแล้ว เช่น ไฉยรัตน์ เปี่ยมเพิ่มพูน¹ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นประถมศึกษา วัลลภ พุ่มพวง² ศึกษาถึงความคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของคนไทยในจังหวัดมหาสารคาม แต่ก็ยังไม่มีใครได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 และ 2521 มาก่อนเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า เป็นปัญหาที่ท้าทายให้คนหาคำตอบ เพื่อที่จะนำผลไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กับนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521

¹ไฉยรัตน์ เปี่ยมเพิ่มพูน, "การสำรวจเกี่ยวกับการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), (อัครสำเนา).

²วัลลภ พุ่มพวง, "ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513). (อัครสำเนา).

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนในโรงเรียนทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จะมีคะแนนค่าความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503

2. ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521 มีความแตกต่างกัน

3. ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความแตกต่างกันตามอาชีพของผู้ปกครอง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ช่วยให้ทราบถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในปัจจุบันว่ามีส่วนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยหรือไม่
2. ช่วยให้ทราบว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้แนวทางแก่โรงเรียนในการที่จะส่งเสริมความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยได้มากขึ้นหรือไม่ เพียงใด
3. เป็นแนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการในการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อพัฒนากระบวนการสร้าง, ปลูกฝัง ส่งเสริมให้มีความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของเด็ก

4. เป็นแนวทางสำหรับครูประถมศึกษาที่กำลังใจหลักสูตรทั้ง 2 ฉบับคือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยได้มากยิ่งขึ้น

5. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่องการหาแนวทางวิธีสอนใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการสร้างความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตย

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองของกรมวิชาการ ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเพศ และอาชีพของผู้ปกครอง เนื่องจากผลการวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับตัวแปรทั้งสองนี้ยังสับสนอยู่ (ศึกษาบทที่ 2) ส่วนตัวแปรเกี่ยวกับระดับสติปัญญา ระดับอายุ ความแตกต่างด้านร่างกาย และการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองไม่ใช้ในการศึกษา เพราะเป็นตัวแปรที่วิเคราะห์ได้ยากในจำนวนประชากรที่จำกัด (ศึกษาหน้า 8)

3. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยในระบบวิถีชีวิตของบุคคล (คือประชาธิปไตยที่เน้นถึงคุณลักษณะสำคัญที่บุคคลในสังคมประชาธิปไตยพึงยึดถือ (ศึกษาบทที่ 2 หน้า 12) ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยจะครอบคลุมคุณลักษณะต่อไปนี้

1. การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและผู้อื่น (รับผิดชอบในหน้าที่ของตน ใช้สิทธิของตนเองให้ถูกต้องไม่ก้าวร้าวงานของผู้อื่น ไม่สร้างความรำคาญให้แก่ผู้อื่น)

2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3. การทำงานเป็นหมู่คณะ

4. การใช้เสียงข้างมากตัดสินปัญหา

5. การมีความรักชาติ (การปฏิบัติตามกฎหมายและรับผิดชอบต่อสังคม)

6. การมีความเคารพต่อความเสมอภาคกันของมนุษย์ (ปฏิบัติต่อบุคคล

เท่าเทียมกัน)

7. ยอมรับในเหตุผล
8. การเคารพกฎหมาย
9. การประนีประนอม
10. การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
11. การช่วยเหลือแมงป่อง (ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสม)
12. มีความรับผิดชอบ
13. มีความเชื่อในวิธีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ (ใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา)
14. การมีวินัยในตนเอง
15. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นอิสระ แสวงหาแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงานและการแก้ปัญหา
16. มีเมตตาธรรม (ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับความเดือดร้อนตามความเหมาะสม)
17. การมีความประพฤติกว้างไกลกว่าสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ ศาสนา เชื้อชาติ (ตัดสินความดีของคนด้วยผลงานและการกระทำ ไม่ดูถูกภูมิหลังของบุคคล)
18. การนับถือความยุติธรรม
19. การเป็นห่วงเป็นใยผู้อื่น ปกป้องกันผู้ที่อ่อนแอ
20. การมีความซื่อสัตย์ กล่าวหาญ สุภาพเรียบร้อย
21. การมีใจกว้าง
22. การเคารพในเสรีภาพของบุคคล

ข้อกำหนดของการวิจัย

1. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น ไม่ได้ใช้การสังเกตพฤติกรรมที่ผู้มีความคิดรวบยอดดังกล่าวแสดงออก ดังนั้นข้อมูลที่ได้อาจเป็นข้อมูลด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจเท่านั้น

2. ในการวิจัยนี้ ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญ
ซึ่งบุคคลในสังคมประชาธิปไตยพึงยึดถือ ผู้วิจัยรวบรวมได้จากการศึกษา วารสาร เอกสาร
รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการให้ครูและผู้ทรงคุณวุฒิเพียงกลุ่มหนึ่ง เท่านั้นจัดอันดับ
ความสำคัญ

ขอทดลองเบื้องต้น

ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยสามารถวัดได้และจำแนกได้ (ศึกษาราย-
ละเอียดในบทที่ 2)

นิยามศัพท์

ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจและความคิด
เห็นที่เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่และคุณสมบัติของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
ทำให้นำไปสู่การประพฤติ ปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับของสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลอง
ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานครทุกแห่ง รวม 4 โรงเรียน คือ
โรงเรียนเรวัตดี โรงเรียนสวนบัว โรงเรียนสตรีจารุวัศนานุกูล และโรงเรียนวัดอัมรินทร์รา-
ราม ซึ่งจัดการทดลองสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ห้องเรียนที่เหลือจัดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2503

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองของกรม-
วิชาการทั้ง 4 แห่ง โดยเลือกมาโรงเรียนละ 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองเรียนตาม

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงเรียนละ 1 ห้อง รวมเป็นกลุ่มทดลอง 4 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 โรงเรียนละ 1 ห้อง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายได้กลุ่มควบคุมทั้งหมด 4 ห้องเรียน รวมเป็นจำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น 8 ห้อง จำนวนนักเรียน 324 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 44 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยรวบรวมข้อมูลจากวารสาร เอกสาร หนังสือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521 และแบบเรียนสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งได้คัดแปลง แก้ไขแบบสอบถามของ นายเสวก ใจสะอาด¹ และนางสาวอนงค์ ประมุขกุล² แบบสอบถามนี้จะครอบคลุมคุณลักษณะสำคัญที่บุคคลในสังคมประชาธิปไตยพึงยึดถือ 22 คุณลักษณะ (ดูรายละเอียดในขอบเขตของการวิจัย)

4. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการสอบนักเรียนในโรงเรียนทดลองด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาความแตกต่างเรื่องความคิดรวบยอดเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยหาค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

6. ลำดับขั้นในการรายงานผลการวิจัย

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นโยบายศัพท์ และข้อจำกัดในการวิจัย

¹ เสวก ใจสะอาด, "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521). (อัครสำเนา). ภาคผนวก.

² อนงค์ ประมุขกุล, "บทบาทของการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ปริญญา-มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515). (อัครสำเนา). ภาคผนวก.

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสาร และงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ความหมายของประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชน แบบวัดทัศนคติแบบลิเคิร์ต แบบสอบถามแบบสถานการณ์ รัศมีความคิดรวบยอดและการวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ กับหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2503

บทที่ 3 ได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ในบทที่ 4 กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 เป็นการสรุปสาระสำคัญในวิทยานิพนธ์ทั้งหมด อันได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย ข้ออภิปรายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลของการวิจัย ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย